

kroppen åt ena sidan. *H. på ena foten. H. på vänstra sidan. H. på begge sidor*, vid gåendet falla ner med kroppen på begge sidor mer, än som är fallet vid naturlig gång; äfv. (fig. fam.) hålla med begge partierna. (Fig.) *Det är alltid något, som h-r*, något, som felar. *En vers, som h-r*, i hvilken någon stafvelse fattas.

HALTANDE, n. 4. Det slags naturfel, då någon haltar. — *Part. pres.* Som haltar. Brukas stundom nästan adjektivt. *Ell h. bud. En h. häst.* (Fig.) *H. vers*, som har en stafvelse för litet. *H. fras, mening, period*, som har någon af sina delar allt för kort.

HALTLÖS, a. 2. Utan halt, utan inre värde. *H-t prat. H-a verser.*

HALTLÖSHET, f. 3. Egenskapen att vara haltlös. *H-en af en lära.*

HALVÄG, m. 2. Välg utåt kanalbank eller flodbädd, för fartygs välgande.

HAM, m. 2. Gammalt ord, som betydde: Knäveck. Bibehåller sig ännu i uttrycket: *H. och häl*, tält efter, t. ex. *Följa, förfölja någon i h. och häl. Ha någon i h. och häl efter sig.*

HAMADRYAD, ---äd, f. 3. (grek. myt.) Träd- eller skogsnyf.

HAMMARBAN, m. 2. Den undre jemna ytan på en hammare, hvarmed den träffar ett föremål, när man hamrar.

HAMMARBAND, n. 3. (byggn. k.) De öfversta förbindande bjelkarne af ett rustverk.

HAMMARBLECK, n. 3. Beslag på skafvet af en stångjernshammare, hvaremot lyftarmarne verka.

HAMMARE, m. 2. o. 3. pl. *hamrar* och *hammare*. 1) Verktyg att slå eller smida med, af olika form och storlek, bestående hufvudsakligen af ett aflångt jernstycke, i ena ändan tjockt, med en jemn och afrundad ändyta (Ban), i den andra deremot smalt eller med tvenne utstående spetsar, och i midten försedt med ett hål eller öga, hvori skafvet är fästadt. *Bulla, slå med h. Slå in en spik med h.* — 2) Se *Stångjernshammare*. — 3) (i dagligt tal) Stångjernsmedja. — 4) (anat.) Ett af de små benen i trumhålan uti örat, så kalladt för sin likhet i form med en hammare.

HAMMARHAJ, m. 2. En art af Hajsålgädet, hvares platta hufvud vidgar sig i form af en hammare. *Squalus Zygena.*

HAMMARHJUL, n. 3. Hjul, som drifver ett hammarverk, t. ex. en stångjernshammare.

HAMMARHJULSTOCK, m. 2. Hjulstock, som sätter en stångjernshammare i rörelse, medelst lyftarmarna.

HAMMARHÄRD, m. 2. Härd i en hammar-medja.

HAMMARPEN, m. 2. Se *Pen*.

HAMMARSKAFT, n. 3. Skafvet på en hammare, antingen för hand eller i hammarverk.

HAMMARSKATT, m. 3. Den afgift af en procent utaf årliga tillverknigen vid stångjernshamrar, som erlägges till kronan.

HAMMARSLAG, n. 3. Slag med eller af en hammare.

HAMMARSLAGG, m. sing. 1) Den oxidhina, som bildas på ytan af jern eller koppar, då de glödgas, och hvilken vid utsmidningen affaller i form af fjäll. — 2) Den smälta, glasartade massa, som bildas vid tackjernets bearbetning i härd, för att förvandlas till smidigt jern. Är af tre slag: Råslagg, Färskslagg och Stockslagg. Se d. o.

HAMMARSMED, m. 3. Smed, som arbetar i en hammarsmedja.

HAMMARSMEDJA, f. 1. Se *Hammarverk*.
HAMMARSTÄLLNING, f. 2. Den af trä eller tackjern gjorda stomme, som uppbär skafvet på en stångjernshammare.

HAMMARVERK, n. 3. Inrättning eller hus, der jern, koppar, stål eller messing med tillhjälp af eld och hammare förarbetas till hvarjehandas föremål, eller der tackjern förvandlas till stångjern.

HAMMEL, m. 2. pl. *hamlar*. Gälld gumse.

HAMN, m. 2. I. (i fornspråket *Hamur*) 1) (ursprungligen) Skapnad, gestalt, skepnad. *Medan han var i vargs h.* — 2) Se *Vålнад*. — 3) Se *Ham*.

HAMN, m. 2. II. (i fornspråket *Hafn*) 1) Plats vid en hafskust, der fartyg kunna ligga i skydd för vind och våg. *Ligga, komma, inlöpa i, utgå, utlöpa ur h. Uppnä h-en. Söka h. Taga h., inlöpa i hamn.* — 2) Se *Hamnstad*. — 3) (fig.) Säker tillflykt. *Han har dragit sig ur världen och hvilar nu i h-en efter stormarna. Han har fått sig ett godt pastorat och är nu i h.*

HAMNA, v. n. 1. 1) Inlöpa i hamn. — 2) (fig.) a) Ankomma till ett ställe. — b) Komma i lugn och säkerhet efter ett bullersamt och oroligt lif.

HAMNANKARE, n. 4. Stort, vid en strand fästadt ankare, hvarvid fartyg kunna förtojas.

HAMNBRO, f. 2. o. **HAMNBRYGGA**, f. 1. Se *Skeppsbro*.

HAMNBUSE, m. 2. pl. — *busar*. Fattig gosse, som på torg och i hamnar erbjuder sin tjänst åt allmänheten att hembära uppköpta saker.

HAMNFOGDE, m. 2. pl. — *fogdar*. Person, som har uppsigt uti inre hamnar och kanaler, stundom under en hamnkaptens lydnad.

HAMNKAPITEN, hämnkapitén, m. 3. Person, som har närmaste befälet öfver hamninrättningen i stapelstad eller större sjöstad, och hvilken det åligger att tillse, det hamnen är försedd med bollverk, bryggor, kajer, duc d'Alber och andra förtojningsanstalter i brukbart skick, samt att vaka öfver hamnordningens efterlefnad.

HAMNKARTA, f. 1. Hydrografisk karta öfver en hamn

HAMNKEDJA, f. 1. Grof kedja, hvarmed en hamn stänges.

HAMNMÄSTARE, m. 3. Se *Hamnkapiten*.
HAMNORDNING, f. 2. Ordningsstadga för dem, som begagna en hamn.

HAMNPENNINGAR, m. 2. pl. Afgift, som i hamn liggande fartyg måste erlägga för begagnandet af förtojningsanstalterna.

HAMNPRIS, n. 3. Gångbart, gällande pris å varor, som i hamn försäljas.

HAMNREGLEMENTE, n. 4. Se *Hamnordning*.

HAMN RÄTT, m. 3. Egen domstol i smärre mål, angående fiskerierna, och bestående af hamnfogden såsom ordförande och tre fiskare såsom bisittare.

HAMNSTYRELSE, f. 3. Benämning på den myndighet, som har högsta inseedet öfver en hamn.
HAMNTID, m. 3. Den tid, då högt vatten eller flod inträffar i någon viss hamn, vid ny och fullmåne.

HAMNUPPSYNINGSMAN, m. 3. pl. — *män*. Underordnad tjänsteman, som vakar öfver ordningen i en hamn.

HAMPA, f. sing. 1) Årlig växt, som har hant och bonblommor på särskilda stånd, allmänt odlad,